

Овчаренко З. П.

*Старший викладач, кафедра англійської мови технічного спрямування №1,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»*

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК
ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

**INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AS AN
EFFECTIVE WAY OF FOREIGN LANGUAGE STUDY**

Ovtcharenko Z.P.

*Senior lecturer, Department of the English Language of Technical Orientation,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic
Institute"*

Анотація

У статті розглядаються особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процесі вивчення іноземних мов. Підкреслюється необхідність раціонального поєднання традиційних освітніх технологій і сучасних ІКТ. Наводяться приклади використання останніх у навчальному процесі.

Abstract

The peculiarities of the information and communication technologies (ICT) usage in the process of foreign language study are distinguished. The necessity of the balance between traditional educational technologies and modern ICT is emphasized. The examples of the ICT usage in the educational process are given.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, традиційні освітні технології, інтерактивність, інтернет-ресурс, гіпертекст.

Keywords: information and communication technologies, traditional educational technologies, interactivity, Internet-resource, hypertext.

Відмінними рисами сучасного суспільства є інтеграція інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) з науковою і виробничою сферами, що вимагає від усіх членів інформаційного суспільства готовності до використання ІКТ у своїй професійній діяльності. У цьому зв'язку одним із пріоритетних напрямків інформатизації сучасного суспільства є процес інформатизації освіти, основним напрямком якого є впровадження засобів інформаційних та комунікаційних технологій у предметні сфери.

В якості одного з шляхів модернізації середньої та вищої освіти багато дослідників розглядають раціональне поєднання традиційних освітніх технологій і сучасних ІКТ.

Традиційні педагогічні технології навчання іноземним мовам обмежені в можливості змодельовати іншомовне середовище, врахувати індивідуальні відмінності учнів і створити умови для аутентичного спілкування на досліджуваній мові. Тому педагогіка включає у навчальний процес комп'ютерну та телекомунікаційну техніку і розробляє способи її застосування. Навчання іноземній мові спирається на комплексне застосування технологій з метою формування необхідного освітнього інформаційно-комунікативного середовища.

Використання засобів ІКТ на уроці іноземної мови забезпечує імітацію іншомовного середовища, створює умови для аутентичного спілкування, дозволяє враховувати індивідуальні особливості учнів, дає можливість підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови та інтенсифікувати освоєння специфічних для цієї дисципліни умінь і навичок. Інтерактивне комп'ютерне навчання іноземної мови є одним із значущих напрямків комп'ютерного навчання.

Нині існує велика різноманітність мультимедійних навчальних програм і курсів для вивчення іноземної мови. Робота з цими програмами дозволяє студенту краще зрозуміти запропоновані теми і проконтролювати свої знання. Комп'ютерні програми можуть бути демонстраційними, тобто дозволяють наочно представити новий навчальний матеріал. Інформаційно-

навчальні програми використовуються для формування основних понять, відпрацювання основних умінь і навичок шляхом їх активного застосування в різних навчальних ситуаціях. Так звані тренажери використовуються для закріплення матеріалу та відпрацювання навичок, а також дають можливість індивідуалізувати процес навчання.

Засоби ІКТ дозволяють підняти на якісно новий рівень процеси, пов'язані з вимірюванням знань тих, хто вивчають іноземну мову. Контролюючі програми дозволяють оцінити знання і уміння кожного студента в групі, а методи тестування постійно удосконалюються. Поточна оцінка знань дозволяє швидко і якісно отримати об'єктивну інформацію про рівень підготовки студента, визначити розділи, що засвоюються слабо, і дати рекомендації щодо їх повторному закріпленню.

Контроль знань за допомогою засобів ІКТ полегшує перевірку знань групи студентів, до того ж автоматизований контроль відрізняється повнотою охоплення матеріалу і виключає будь-яку суб'єктивність оцінки, тому вона не може залежати від ступеня «суворості» педагога.

Автоматизований контроль зводить до мінімуму кількість випадкових оцінок, а також звільняє викладача від рутинної роботи. Для полегшення роботи по складанню тестів у даний час розроблені різні системи, котрі дозволяють створювати розгалужені тести, анкети, багатоальтернативні і одноальтернативні питання, автоматично ставить оцінку студентам, обробляти і переглядати результати тощо.

Можливості комп'ютерної техніки в навчанні найбільш повно реалізуються в електронних підручниках і цілісних комп'ютерних курсах, проектування і використання яких сьогодні є одним із головних напрямків оптимізації та інтенсифікації філологічної освіти. Як будь-яка навчальна комп'ютерна програма, електронний підручник є інтерактивним, його зміст реалізується на базі гіпертексту і мультимедіа, він може включати в себе різні підпрограми, у тому числі контролюючого або ігрового характеру. Особливістю електронного підручника є наявність у ньому гіпертексту,

звучу, анімації, відео та кінофрагментів, що полегшують засвоєння нового матеріалу. Останнім часом розроблено підручники, що дозволяють вибирати за гіперпосиланнями рівень складності досліджуваного матеріалу. Електронний підручник орієнтований на самостійну роботу учнів з інтерактивними матеріалами на локальному комп'ютері, а також у локальних мережах і в Інтернеті. Використання електронного підручника в процесі навчання іноземної мови дозволяє забезпечити індивідуальність, адаптивність та інтерактивність навчання, цілісність викладу матеріалу, візуалізацію навчальної інформації та розвиток інтелектуального потенціалу студента. Одна з переваг використання електронних навчальних посібників полягає в тому, що студент може знайомитися з навчальними матеріалами не тільки в передбачені розкладом години занять, а не й у зручний для нього час. Він може повертатися до необхідної теми стільки разів, скільки йому буде потрібно. Використання електронного підручника при самостійній підготовці студентів полегшує варіативність та індивідуалізацію навчання, а також сприяє розвитку їх пізнавальної активності.

За допомогою комп'ютерної технології створюється віртуальне середовище навчання, яке можна побудувати так, що в неї буде власна пам'ять про те, що робили студенти. Користувач за допомогою ІКТ може отримувати інформацію про зміст та режими роботи з інформаційним ресурсом, а також ефективно може використовувати зміст цього ресурсу. Поповнення інформаційного потенціалу вищезгаданого інформаційно-комунікаційного середовища можливо за допомогою створення мультимедійних додатків у мережах освітнього призначення. Велике значення має можливість вибору будь-якої інформації з великого інформаційного ресурсу і різних режимів роботи. На всіх етапах навчання англійської мови можуть бути використані матеріали ресурсів Інтернет, який відіграє особливо важливу роль під час організації самостійної роботи студентів. Мережа Інтернет – це неосяжне джерело ресурсів для досліджуваної мови і навіть про країну мову якої студенти вивчають.

Інтернет надає величезне інформаційне поле, що містить найрізноманітнішу інформацію, і, що дуже важливо, різні засоби поживлення сприйняття інформації: графіку, звук, відео. Крім того, Інтернет-ресурси потрібні для отримання нової, автентичної інформації, для перевірки рівня знань учнів і, звичайно, для створення справжнього мовного середовища (в умовах міжнародних телекомунікаційних проєктів, аудіо- і відеоконференцій), що сприяє виникненню природної потреби у спілкуванні іноземною мовою і відповідно, підвищенню мотивації у вивченні іноземних мов.

При використанні Інтернет-ресурсів у процесі навчання іноземної мови, як правило, використовують сайти, що не містять орфографічні, граматичні та інші помилки. Але на “просунутому” етапі навчання можна використовувати і сайти, що містять граматичні та орфографічні помилки. Наприклад, для ознайомлення з лінгвістичним феноменом Chinglish цілком підходять матеріали сайтів різних компаній з описом виробів тощо.

З метою створення мовного середовища особливе місце відводиться сайтам міжнародного спілкування молоді ([http:// www.sharedtalk.com](http://www.sharedtalk.com), livemocha.com тощо). Для активізації самостійної роботи з навчальними Інтернет-ресурсами різної структури викладачеві необхідно здійснювати пошук і відбір необхідних Інтернет-ресурсів, даючи їх точні адреси, а також навчити працювати з вибраними Інтернет-ресурсами. При цьому необхідно оцінювати, наскільки вони будуть відповідати мовному та загальнокультурному рівню конкретної групи студентів. Суттєвим критерієм при відборі матеріалу є також його актуальність, ступінь новизни, адаптація до студента і культуровідповідність підбраної інформації. Емпіричні дослідження показали, що проблематикою навчальних текстів і відповідними завданнями можна як звужити соціокультурний простір, так і розширити його. Посилання на пошукові системи також є перевагою, оскільки полегшують відбір потрібної інформації і допомагають заощадити час.

Раціональне використання відео- та аудіоматеріалів може суттєво сприяти навчанню сприймання іноземної мови і підготовці його до ситуацій

реального спілкування, тому важливо застосовувати виправдану тактику управління процесом, тобто правильно підібрати або розробити вправи для реалізації конкретного завдання.

Крім того, необхідно також постійно надавати супутню підтримку у вигляді консультацій, інструктажу або тренінгу. Наприклад, при роботі з матеріалами сайту BBC (Learning English (www.bbc.co.uk)) потрібно пояснити, як виконувати завдання з граматики, під час роботи з навчальними текстами, які із запропонованих на сайті навчальних текстів потрібно прослуховувати тощо. BBC Word Service надає можливість не лише прочитати, але й прослухати новини, причому студент може навіть вибрати для себе відповідний рівень володіння англійською мовою. При роботі з такими учбовими матеріалами необхідно буде самостійно вводити в Інтернет-браузер (Internet Explorer) адреси сайтів, знайомитися з інформацією сайтів, а вже потім виконувати відповідні завдання. Для створення навчальних Інтернет-ресурсів за допомогою спеціального програмного забезпечення можна використовувати Knowledge Network Explorer (KNE) і дотримуватися інструкцій по створенню підібраний матеріал буде автоматично розміщений в мережі Інтернет.

Для виконання завдання студентам необхідно буде зайти на конкретний сайт розробленого навчального матеріалу в мережі Інтернет і використовувати зазначені посилання для навігації. При використанні Інтернет-ресурсів учень отримує можливість реалізації різних видів інформаційної взаємодії, а також можливість роботи в різних режимах Інтернет: E-mail, Internet Relay Chat, телеконференції, відеоконференції, Push технології, World Wide Web, віддалений доступ (Telnet), передача файлів (FTP) тощо.

Отже, використання засобів ІКТ при навчанні іноземної мови дає можливість створення індивідуальної освітньої траєкторії. При розробці електронних освітніх ресурсів для самостійної роботи студентів, доцільно передбачити градуювання ступенів труднощів і складності підбраного

матеріалу, наявність процедур для полегшення процесів узагальнення, наявність узагальнюючих схем, супровід теоретичних описів практичними прикладами і гіперпосиланнями на відповідні ресурси, опис зв'язку навчального матеріалу з додатковими дидактичними ресурсами профільного освітнього порталу з підтримки самостійної пізнавальної діяльності студентів. При самостійній роботі з іншомовної літературою можна використовувати комп'ютерні (електронні) словники, що дозволяє значно збільшити швидкість пошуку незнайомих слів, а також почути вимову слів як англійському, так і американському мовленні. Наприклад, словник ABBVV Lingvo легко встановлюється на ПК, підходить для смартфонів і мобільних телефонів, а ABBVV Lingvo з OS Android – для планшетів, і з допомогою тематичних словників ABBVV Lingvo, створених викладачем на основі програмної лексики, студенти з легкістю можуть вивчити необхідну кількість нових слів. Вибір навчальних програм і тематичних словників для самостійної роботи з іноземної мови визначаються рівнем володіння іноземною мовою, інтересами і профілем підготовки студентів.

Список літератури

1. Голубева Т.И., Репина С.О. Применение информационных технологий в обучении иностранному языку. Оренбург: ГОУ ОГУ, 2004.
2. Девтерова З.Р. Информатизация обучения и самостоятельная деятельность студентов при обучении иностранному языку в вузе // Интернет-журнал научных публикаций аспирантов и докторантов-2010. <http://www.jurnal.org/articles/2010/ped43.html>.
3. Полат Е.С., Бухаркина, М.Ю. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. М., 2005.
4. Сысоев П.В., Евстигнев М.Н. Создание авторских учебных Интернет-ресурсов по иностранному языку // Интернет-журнал «Эйдос». 2008. <http://www.eidos.ru/journal/2008/0516-4.htm>.

5. Сысоев П.В. Концепция языкового поликультурного образования: Монография. М., 2003.

6. Сысоев П.В. Языковое поликультурное образование: теория и практика. М., 2008.

7. Ricard R. Language, soft power and asymmetrical Internet communication // Oxford Internet Institute, Research Report No.7,2005.